

OUDSTE VAARZEN HEBBEN HOOGSTE OPFOKKOST

De afkalftijd van vaarzen heeft een erg bepalende invloed op de bedrijfseconomie. Jongvee brengt eerst zo'n 2 jaar op het bedrijf door vooraleer het melk zal produceren. - Eddy Decaestecker, Bedrijfsadvisering Melkveehouderij - Inagro

Het doel van jongveeopfok is komen tot een groep goede vaarzen. Een goede skeletontwikkeling, hoogte en capaciteit, regelmatige groei, een kwaliteitsvolle uier, een goede vruchtbaarheid en indien mogelijk een vroege kalving leiden uiteindelijk tot een duurzame melkkoe die in staat is om veel ruwvoeder te verwerken.

Groeiopvolging

Er zijn verschillende richtpunten om de groei van een vaars in te schatten. Dit kan met het blote oog, maar men vergist zich snel 30 à 50 kg. Een tweede mogelijkheid is het meten van de schofthoogte of de borstomtrek. De dieren wegen is uiteraard het meest betrouwbaar.

Enkele mijlpalen voor lichaamsgewicht tijdens de opfok zijn een gewicht van 200 kg na 6 maanden, 380 tot 400 kg bij het insemineren (op 14 à 15 maanden) en 550 kg na het kalven (zonder kalf). Vanaf het tweede meetpunt (insemineren) is de leeftijd ondergeschikt aan het gewicht. Het is de bedoeling om de vaarzen voldoende uitgegroeid te laten afkalven. De ontwikkeling van

het skelet en de spieren en de vetaanzet bij de groei van kalveren gebeuren niet gelijkmatig. Tot 6 maanden wordt er geen of weinig vet aangezet. Vanaf 6 maanden en zeker na 15 maanden moet je daar wel rekening mee houden.

Tabel 1 Economische cijfers (boekjaar 2012) van 50 opgevolgde bedrijven binnen het project - Bron: ADLO

Indeling bedrijven volgens afkalfleeftijd (aantal bedrijven)	< 25 (16)	25-26 (21)	> 26 (13)
Gemiddelde afkalfleeftijd (maanden)	24,27	25,56	27,59
Leeftijd afgevoerde dieren (jaren)	4,85	4,99	5,24
Leeftijd aanwezige dieren (jaren)	3,96	3,77	4,06
Vervangingspercentage (%)	29,00	32,40	32,15
Levensproductie aanwezige dieren (l/levensdag)	12,55	12,32	12,12
Levensproductie afgevoerd (l/levensdag)	15,21	14,58	14,14
Kosten totaal per dier (euro)	1271,03	1382,90	1478,64
Kosten variabel per dier (euro)	757,11	800,54	896,19

Voeding in 4 fasen

De voeding van het jongvee kan worden opgedeeld in 4 fasen: de melkfase, van spenen tot 6 maanden, van 6 maanden tot inseminatie en tijdens de dracht.

Biest moet zo snel mogelijk na het kalven worden afgenomen en verstrekt. Hoe dikker de biest, hoe beter de kwaliteit. De eerste

De duurste vaarzen zijn de oudste.

24 uur moet het kalf 3 tot 4,5 l opnemen in 2 tot 3 beurten (maximum 1,5 l per keer). Hierna wordt melk verstrekt, aangevuld met krachtvoeder en hooi. Zo snel mogelijk ruwvoer verschaffen, is economisch interessant. Precisie is een must tijdens de melkperiode. Weeg steeds het melkpoeder af om tot en constant mengsel te komen. Werk bovendien met propere recipiënten. Bij het spenen moeten de kalveren minimaal 1,5 kg (liefst 2 kg) krachtvoeder opnemen. Het wegnemen van de melk leidt tot

stress bij het kalf. Verander verder dan ook zo weinig mogelijk rond het spenen.

Belangrijk is dat je vanaf 8 à 12 maanden overschakelt naar een rantsoen van een 850 VEM (voedereenheid melkvee) per kg DS, liefst met voordroogkuil als hoofdbestanddeel. Veel maïs na de leeftijd van 12 maanden is ongunstig voor de pensontwikkeling en verhoogt de kans op vetaanzet.

Grasland wordt door het jongvee goed benut. Voor jongvee hoeft een weide bovendien minder bemest te worden omdat hun eiwitbehoefte al snel is ingevuld. Het is beter dat het jongvee in langer gras, met een lagere onbestendig eiwitbalans (OEB), wordt ingeschaard. Bij een goede beweiding kan je vlot een dagelijkse groei van 750 g halen. Een aantal factoren kan deze groei snel doen dalen: minder smakelijk gras, een te hoog kaliumgehalte (beide veroorzaakt door te veel mengmest), te weinig grasaanbod ...

Groeiverlies

Door vaarzen te wegen komen problemen met groei vlug aan het licht. Deze kunnen veroorzaakt worden door een gebrek aan energie of te veel krachtvoeder (te weinig structuur) in het

VOEDERPROEF OP DE HOOIBECKHOEVE

Op proefbedrijf Hooibeekhoeve in Geel wordt gestreefd naar een vroege kalving. Liever zijn de vaarzen nog iets jonger dan 24 maanden, dan ouder.

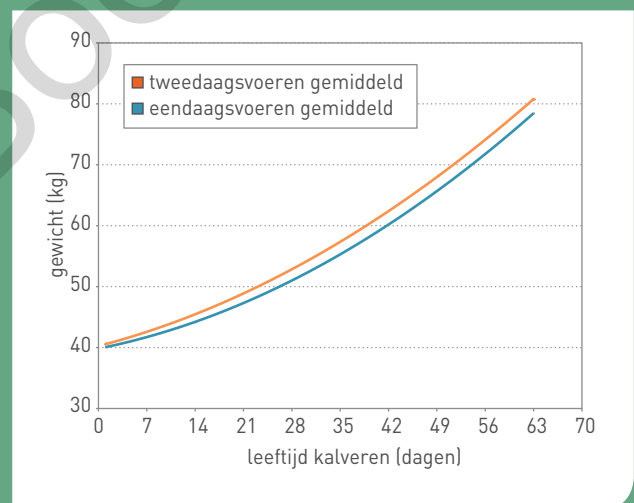
In het kader van de proeven en voor een nauwgezette opvolging wordt het jongvee regelmatig gewogen (figuur 1). Op die manier kan de groei perfect worden opgevolgd en is het gewenste gewicht voor insemineren veelal voor de leeftijd van 15 maanden bereikt.

Uit praktijkproef 'Eendags- versus tweedagsvoeren' blijkt dat je een arbeidsbesparing kan realiseren in de kalverop-fok. Alle 47 kalveren kregen gedurende de melkperiode dezelfde hoeveelheid melkpoeder. De proefgroep kreeg na de leeftijd van 14 dagen één keer per dag geconcentreerde melkpoedermelk. De controlegroep kreeg 2 keer gewone melkpoedermelk. Alle kalveren werden op exact 9 weken gespeend. Uit de groeicurves kan men besluiten dat er nagenoeg geen verschil is in gemiddelde groei tijdens de melkfase indien de dagelijkse hoeveelheid melkpoeder in één keer verstrekt wordt.

Tabel 2 Eendagsvoeren versus tweedagsvoeren - Bron: Hooibeekhoeve

	Eendagsvoeren	Tweedagsvoeren
Gemiddeld gewicht (kg) 2 weken voor afkalfdatum	652	654
Gemiddelde afkalftijd (maanden)	23,3	23,5

Ook na de melkperiode werden de groei en ontwikkeling van de proefdieren verder opgevolgd. Twee weken voor de verwachte afkalfdatum was het gemiddelde gewicht van beide groepen nagenoeg gelijk en waren de vaarzen jonger dan 24 maanden bij afkalving (tabel 2).

Figuur 1 Gemiddelde kalvergroei bij ééndaags- of tweedagsvoeren, 95% betrouwbaarheid - Bron: Hooibeekhoeve

Deze gegevens werden verzameld in het kader van een proef, maar 'meten is weten'. Het jongvee regelmatig wegen of de borstomtrekken meten, helpt echt om een vroege kalving te realiseren.

CRA Wallonië ontwikkelde binnen het Interreg Dairyman-project een tool om groei op te volgen aan de hand van de borstomtrek. Per kalf kan de groei vergeleken worden met de ideale curve, en is het eenvoudig te zien of het kalf bij inseminatie al het gewenste gewicht heeft. De tool, uitgetest op een aantal Vlaamse bedrijven, kan je gratis downloaden via <http://opticroit.cra.wallonie.be>.

- Robbe Van Rossum, Hooibeekhoeve

Het doel van jongveeopfok is komen tot een groep goede vaarzen.

rantsoen. Een kuil met een te hoge OEB (jong materiaal) of een slechte smaak veroorzaakt groeiverlies tijdens de stalperiode.

Voor de intensieve bedrijven (afkalven rond 24 maanden) zijn de jaarkosten niet hoger dan voor de iets extensievere bedrijven (tabel 1 p. 36). Dat blijkt uit een praktijkproef (zie kader). Want zowel de totale als de variabele opfokkosten voor vaarzen nemen toe naarmate de dieren later afkalven. De duurste vaarzen zijn dus de oudste. De bedrijven met de laagste afkalfleefijd halen een hogere productie per levensdag. We kunnen stellen dat de vroegst afgekalvde dieren ondanks een iets vroegere afvoer voor dat jaar een beter resultaat boekten. ■

Dit is het laatste artikel in een reeks van 5 over het ADLO-demonstratieproject 'Efficiënt gebruik van kengetallen melkvee voor de optimalisatie van de bedrijfsvoering'. De projectpartners zijn Inagro, Boerenbond, ILVO-Dier, Hooibeekhoeve en Wim Govaerts & co.

Op donderdag 12 september vindt binnen dit project een afsluitende demodag plaats in zaal Sanderushuis, Sleidinge Dorp 4 in Sleidinge. Op dinsdag 17 september wordt deze demodag herhaald in ontmoetingscentrum Den Tichel, Sint-Trudostraat 76, Wijchmaal-Peer. Beide demodagen starten om 13 uur en eindigen rond 16.45 uur.

Volgende onderwerpen komen aan bod: belang van kengetallen en bijsturen bedrijfsvoering (Inagro); bedrijfseconomie van de melkveehouder: evolutie in saldo en verschil in arbeidsinkomen (Boerenbond); kengetallen en voeding melkvee: ruwvoedermelkproductie en krachtvoederverbruik; kringlopen en autonome voederverzorging in de biologische melkveehouderij (Wim Govaerts en co bedrijfsconsult); hoe slaag je erin om een vaars tijdig te laten afkalven (Inagro).